

Timothy Radcliffe o přípravě závěrečného dokumentu synody

Meditace P. Timothyho Radcliffa, O.P. na Synodě o synodalitě z pondělí 21. října 2024

P. Timothy Radcliffe se zamýšlí nad procesem přípravy závěrečného synodního dokumentu a vyzývá účastníky, aby mluvili „svobodně“, jako „svobodné Boží děti“.

Brzy se pustíme do posledního úkolu, kterým je projednání závěrečného dokumentu, jeho doplnění a hlasování o něm. Dnes se připravujeme na výkon této závažné odpovědnosti. Jak to máme udělat?

Svobodně! Svatý Pavel napsal Galaťanům: „Kristus nás osvobodil pro svobodu.“ To znamená, že jsme svobodní. (5.1). Naším posláním je tuto svobodu hlásat a ztělesňovat. Svoboda je dvojitou šroubovicí křesťanské DNA. Především je to svoboda říkat, čemu věříme, a beze strachu naslouchat tomu, co říkají druzí, ve vzájemném respektu. Je to svoboda Božích dětí mluvit odvážně, s *parrhézíí* (např. Sk 4,29), jako učedníci odvážně hlásali radostnou zvěst o vzkříšení v Jeruzalémě. Díky této svobodě může každý z nás říci „já“. Nemáme právo mlčet.

Tato svoboda je zakořeněna v hlubší svobodě, vnitřní svobodě našeho srdce, když objevujeme rozhodnutí, která přijímáme. Rozhodnutí synody nás mohou zklamat. Někteří z nás je budou považovat za nerozumná nebo dokonce nesprávná. Máme však svobodu těch, kteří věří, že, jak napsal svatý Pavel Římanům, „Bůh působí vše pro dobro těch, kdo ho milují“ (Řím 8,28). A doufáme, že i pro ty, kteří tak nečiní! Můžeme být klidní, protože 'nic nás nemůže oddělit od Boží lásky', ani neschopnost, ani chyby. Díky této svobodě se můžeme odvážit patřit k církvi a říkat „my“.

Jádrem našeho rozhodování je tato dvojitá šroubovice milostivé svobody. Boží svoboda totiž působí v samotném nitru našeho vlastního svobodného myšlení a rozhodování. Svatý Tomáš Akvinský učil, že milost zdokonaluje přirozenost. Neničí ji. Když se svatý Tomáš ptal, jak se mudrcům podařilo tak rychle dostat do Betléma, odpověděl, že to bylo díky Boží milosti a rychlosti dromedárů^[1]!

Zamysleme se krátce nad jednotlivými rozměry této milostiplné svobody. Jeden kněz kdysi začal svou homilii při večerní mši slovy: „Dnes ráno jsem neměl čas na přípravu, a tak jsem se musel spolehnout na Ducha svatého. Nyní jsem měl čas přemýšlet sám, a tak doufám, že se mi to povede lépe!“ Nebyl to dominikán, a dokonce ani jezuita! Víra v Ducha svatého nás neomlouvá od používání vlastního rozumu při hledání pravdy. Tomáš tvrdil, že by bylo urážkou Ducha svatého, kdybychom o rozhodnutích nepřemýšleli a například nelosovali. Vivian Boland OP řekl: „Jsme Boží děti, takže i v našem myšlení, které touží, bojí se a dává přednost, působí Duch svatý^[2].“ A tak se stalo.

Ve hře nazvané *Člověk pro všechny časy*, svatý Tomáš More prosí svou dceru Meg, aby ctěla naši Bohem danou schopnost myslet: „Poslouchej, Meg, Bůh stvořil anděly, aby ukazovalo Jeho nádheru, stejně jako stvořil zvířata pro jejich nevinnost a rostliny pro jejich prostotu. Člověka však stvořil, aby mu duchaplně (inteligentně) sloužil ve spleti své mysli^[3]“.

Yves Congar byl Římem umlčen. Byl dokonce vyhoštěn do Anglie, což je pro Francouze strašný osud! Kupodivu si nikdy nevážil naší kuchyně! V hloubi této krize si do svého deníku zapsal, že jedinou odpovědí na toto pronásledování je „mluvit pravdu. Rozvážně, bez provokativních a zbytečných skandálů. Ale zůstat - a stále více se stávat - autentickým a čistým svědkem toho, co je *pravdivé*^[4]“.

Nemusíme se bát nesouhlasu, protože v něm působí Duch svatý. Jednoho dne přišel muž za svým rabínem, aby si postěžoval na svou ženu. Na konci rozhovoru mu rabín řekl: „Příteli, máš naprostou pravdu!“ Toho odpoledne přišla za rabínem žena tohoto muže a i ona si mu dlouze stěžovala na svého manžela. Na konci rozhovoru rabín ženě řekl: „Má drahá, máš naprostou pravdu!“ Když žena odešla, rabínova žena mu řekla: „Ale to přeci není možné! Nemůžeš říci, že oba mají pravdu.“ A rabín své ženě odpověděl: „A ty máš taky pravdu!“

Taková je tedy naše svoboda, myslet, mluvit a naslouchat beze strachu. Ale to není nic, pokud nemáme také svobodu těch, kteří věří, že 'Bůh vše koná pro dobro těch, kdo milují Boha'. Tak můžeme být smířeni s jakýmkoli výsledkem. Jak slavně řekla anglická mystička Juliána z Norwiche ze čtrnáctého století:

„Všechno bude dobré, všechny věci budou dobré.“ Boží prozřetelnost jemně, tiše působí, i když se zdá, že se věci nedaří.

Boží prozřetelnost je od počátku vetkána do příběhu naší spásy. Pád Adama a Evy se díky Boží milosti stává *felix culpa*, která vede k vtělení. Ohavná smrt našeho Pána na kříži vede ke Kristovu vítězství nad smrtí.

Takže i když jste výsledkem synody zklamáni, na tomto shromáždění působí Boží prozřetelnost, která nás vede ke Království způsobem, který zná jen Bůh. Jeho vůle pro naše dobro nemůže být zmařena. Během rekolekcí jsem citoval odpověď kardinála Consalviho znepokojenému monsignorovi, který mluvil o tom, že Napoleon chce zničit církve: „To se nepodařilo ani nám,“ odvětil na to kardinál. Když si Abraham myslel, že musí zabít svého milovaného jediného syna, Pán mu poskytl berana, který uvízl v křoví. 'Na hoře se Hospodin postará' (Genesis 22,14).

Často nemůžeme tušit, jak Boží prozřetelnost působí v našem životě. Děláme to, co považujeme za správné, a zbytek je v rukou Pána. Toto je jen jedna synoda. Budou i další. Nemusíme dělat všechno, jen se snažit udělat další krok. Svátá Terezie z Avily na konci svého dlouhého a obtížného života napsala: „To my jsme začali dílo, na těch, kteří nás následují, je, aby pokračovali v začátcích[5]“. Jak, to nevíme. To teď ale není naše starost.

Stejně jako Congar i Henri de Lubac SJ prožil před koncilem pronásledování. Uprostřed tohoto utrpení však napsal krásnou a klidnou *Méditation sur l'Eglise*[6], hymnus lásky k téže církvi, která ho pronásledovala. Napsal: „[Člověk, který je pronásledován], zdaleka neztratí trpělivost, bude se snažit zachovat klid a ze své strany vynaloží velké úsilí, aby udělal tu těžkou věc - zachoval si *mysl větší, než jsou jeho vlastní představy*. Bude pěstovat 'onen druh svobody, díky níž překračujeme to, co se nás týká nejneúprosněji...' Bude se vyhýbat 'strašlivé soběstačnosti, která by ho mohla vést k tomu, aby se považoval za ztělesněnou normu ortodoxie, neboť bude stavět 'nerozlučné pouto katolického míru' (citát sv. Cypriána) nade vše...[7]' Doufám, že bude brzy kanonizován!

Budeme-li mít pouze svobodu obhajovat své pozice, budeme pokoušeni arogancí těch, kteří se, slovy de Lubaca, považují za „ztělesněnou normu ortodoxie“. Nakonec skončíme u bubnování na bubny ideologie, ať už levicové, nebo pravcové.

Budeme-li mít pouze svobodu těch, kteří sice důvěřují v Boží prozřetelnost, ale neodvážejí se vplout do debaty s vlastním přesvědčením, budeme nezodpovědní a nikdy nedospějeme. Boží svoboda působí v jádru naší svobody a vyvěrá v nás. Čím více je skutečně Boží, tím více je skutečně naše. Jako svobodné Boží děti můžeme každý říkat „já“ a společně říkat „my“.

Poznámky pod čarou

[1] „partim quidem adducti divina virtute, partim autem dromedariorum velocitate“ (*Summa theol.* III q.31 a.6 ad 3).

[2] Nepublikovaná homilie pro 4. neděli velikonočního týdne, rok A.

[3] Robert Bolt

[4] *Journal of a Theologian 1946 - 1956*, překlad Denis Minns OP, ATF, Adelaide, 2015, s. 340. Z *Journal d'un théologien 1946 - 1956*, Edition du Cerf, Paříž, 2000, s.271. 5] Z anglického originálu *Journal d'un théologien 1946 - 1956*, Edition du Cerf, Paris, 2000, s.271.

[5] Citováno podle McVey, *Dialog*, s.55.

[6] Psáno v letech 1945-1950

[7] Cituji z knihy *The Splendour of the Church*, trans Michael Mason, Sheed and Ward, London and New York, 1956, s. 187.

Radcliffe on drafting of final synod document

Meditation by the Rev. Timothy Radcliffe, O.P. on Monday, 21st October 2024

[Radcliffe on drafting of final synod document - full text - Vatican News](#)

Reflecting on the process of drafting of the final synod document, Fr Timothy Radcliffe urges participants to speak "with freedom", as "free children of God".

We are about to embark on our last task, to consider the final document, amend and vote on it. Today we prepare ourselves to exercise this weighty responsibility. How are we do so?

With freedom! St Paul wrote to the Galatians, 'For freedom, Christ has set us free.' (5.1). Our mission is to preach and embody this freedom. Freedom is the double helix of the Christian DNA. First of all, it is the freedom to say what we believe and to listen without fear to what others say, in mutual respect. This is freedom of the children of God to speak boldly, with *parrésia* (e.g. Acts 4.29), as the disciples boldly declared the good news of the Resurrection in Jerusalem. Because of this freedom, each of us can say 'I'. We do not have the right to keep silent.

This freedom is rooted in a deeper freedom, interior freedom of our hearts as we discover the decisions that are taken. We may be disappointed with the decisions of the Synod. Some of us will consider these to be ill-advised or even wrong. But we have the freedom of those who believe that, as St Paul wrote to the Romans, 'God works all for the good of those who love him' (Romans 8.28). And, we hope, even for those who do not! We can be at peace because 'nothing can separate us from the love of God', not even incompetence, not even mistakes. Because of this freedom, we can dare to belong to the Church and say 'We.'

The heart of our decision making is this double helix of graced freedom. For God's freedom operates in the very depths of our own free thinking and deciding. St Thomas Aquinas taught that grace perfects nature. It does not destroy it. When St Thomas asked how the wise men managed to get to Bethlehem so quickly he replied that it was due to the grace of God and the speed of the dromedaries^[1]!

Let consider briefly each dimension of this graced freedom. A priest once began his homily at the evening Mass saying 'This morning I had no time to prepare and so I had to rely on the Holy Spirit. Now I have had time to think for myself and so I hope to do better!' He was not a Dominican or even a Jesuit! Belief in the Holy Spirit does not excuse us from using our minds as we search for the truth. Thomas asserted that it would be an insult to the Holy Spirit not to think about decisions and, for example, draw lots. Vivian Boland OP said, 'we are children of God so that in our thinking desiring, fearing and preferring, the Holy Spirit too is at work^[2].'

In a play called *A Man for all Seasons*, St Thomas More implores his daughter Meg to honour our God-given ability to think: 'Listen, Meg, God made the angels to show Him splendour, as He made animals for innocence and plants for their simplicity. But Man He made to serve Him wittily (intelligently), in the tangle of his mind.^[3]'

Yves Congar was silenced by Rome. He was even exiled to England, a terrible fate for a Frenchman! Strangely he never appreciated our cuisine! In the depths of this crisis, he wrote in his diary, that the only response to this persecution was 'to speak the truth. Prudently, without provocative and useless scandal. But to remain – and to become more and more – an authentic and pure witness to what which is *true*.^[4]'

We need not be afraid of disagreement, for the Holy Spirit is at work in it. One day a man came to his rabbi to complain about his wife. At the end of the conversation the Rabbi said to him: 'My friend you are absolutely right, you are justified!' That afternoon the wife of the man came to the Rabbi and complained about her husband at great length. At the end of the conversation, the Rabbi said to the woman: 'My friend, you are absolutely right, you are justified!' When the woman was gone the Rabbi's wife said to him: 'But you're absolutely mistaken. You cannot say that both of them are right, that both of them justified.' And the Rabbi said to his wife: 'You are right!'

So this is our freedom, to think, speak and to listen without fear. But this is nothing unless we also have the freedom of those who trust that 'God works all for the good of those who love God.' So we may be at peace with whatever is the result. As the fourteenth century English mystic Julian of Norwich famously said, 'All shall be well; all manner of things shall be well.'. God's providence is gently, silently at work even when things seem to go wrong.

God's providence is woven into the story of our salvation from the beginning. The fall of Adam and Eve becomes through God's grace the *felix culpa* which leads to the incarnation. The hideous death of Our Lord on the cross leads to Christ's triumph over death.

So even if you are disappointed by the result of the Synod, God's providence is at work in this Assembly, bringing us to the Kingdom in ways that God alone knows. His will for our good cannot be frustrated. During the retreat I quoted Cardinal Consalvi's reply to the alarmed monsignor who said that Napoleon wished to destroy the Church: 'Not even we have succeeded in doing that.' When Abraham thought that he was required to kill his beloved only son, the Lord provided the ram stuck in the bushes. 'On the mountain, the Lord will provide.' (Genesis 22.14)

Often we can have no idea as to how God's providence is at work in our lives. We do what we believe to be right and the rest is in the hands of the Lord. This is just one synod. There will be others. We do not have to do everything, just try to take the next step. St. Teresa of Avila wrote at the end of her long and difficult life, 'It is we who have begun the work; it is up to those who follow to keep on beginning[5]'. How we do not know. That is now out business.

Like Congar, Henri de Lubac SJ endured persecution prior to the Council. But in the midst of that suffering he wrote the beautiful and serene *Méditation sur l'Eglise*[6], a hymn of love to the same Church that was persecuting him. He wrote: 'Far from losing patience, [the person who is persecuted] will try to keep the peace, and for his own part make a big effort to do that hard thing – retain a *mind bigger than its own ideas*. He will cultivate "that sort of freedom through which we transcend what involves us most remorselessly...He will avoid 'the terrible self-sufficiency which might lead him to see himself as the incarnate norm of orthodoxy, for he will put "the indissoluble bond of Catholic peace" (quoting St Cyprian) above all things...[7]' I hope that he will be canonised soon!

If we have only the freedom to argue for our positions, we shall be tempted by the arrogance of those who, in the words of de Lubac, see themselves as 'the incarnate norm of orthodoxy.' We shall end up beating the drums of ideology, whether of the left or the right.

If we have only the freedom of those who trust in God's providence but dare not wade into the debate with our own convictions, we shall be irresponsible and never grow up. God's freedom works in the core of our freedom, welling up within us. The more that it is truly of God, the more it is truly our own. As the free children of God, we can each say 'I' and together say 'We.'

Footnotes

[1] 'partim quidem adducti divina virtute, partim autem dromedariorum velocitate' (*Summa theol.* III q.31 a.6 ad 3).

[2] Unpublished homily for Easter Week 4, Sunday, Year A

[3] By Robert Bolt

[4] *Journal of a Theologian 1946 – 1956*, translated by Denis Minns OP, ATF, Adelaide, 2015, p.340. From *Journal d'un théologien 1946 – 1956*, Edition du Cerf, Paris, 2000, p.271.

[5] Quoted by McVey, *Dialogue*, p.55

[6] Written between 1945 and 1950

[7] I quote from *The Splendour of the Church*, trans by Michael Mason, Sheed and Ward, London and New York, 1956, p. 187